

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א' אמנויות
הפיקוח על הוראת התאטרון

מפמ"ר תאטרון:
אפי וישניצקי לוי
עורכת הגיליון:
רותי בן דור

מנדרגולה, בית ספר לאמנויות אשקלון.
ההצגה, זוכת פרס בקטגוריית המשחק בתחרות עבודות מצטיינות במגמות התאטרון, השתתפה בפרויקט
"נוער יוצר לעכו" בפסטיבל עכו 2019 [על ההצגה והיוצרים לחצו כאן](#).

דבר המפמ"ר

מה חדש

השתלמויות

מבררים מושג הערכה חלופית

הערכה חלופית בהוראת תאטרון

מהנעשה בשטח יוזמות הערכה חלופית בתאטרון ישראלי, טרגדיה יוונית, תאטרון ריאליסטי ושפת התאטרון

עיצוב פסקול לתאטרון שיחה עם יונתן הררי

נוער יוצר לעכו הצגות זוכות בתחרות עבודות מצטיינות בפסטיבל עכו 2019

פאזה! בחירת מחזה להפקה: שילוב ידיים או כיפוף ידיים? דלית שמיר-גלמן

אוקטובר 2019 חשון תש"ף

בימה ודעת גיליון מס' 4

דבר המפמ"ר

לקראת סופו של העשור השני של המאה ה-21, אנחנו נדרשים לזמן לתלמידים את התנאים ואת הסביבה לשכלול מיומנויות הנדרשות היום ובעתיד: יכולת לפתרון בעיות, ניתוח וסינתזה של מידע תוך חשיבה מערכתית ויצירתית, תקשורת בין אישית ועבודת צוות, טרנספורמציה של ידע ושימוש בו לצורך התמודדות עם סוגיות ובעיות, יכולות לביקורת והערכה ושימוש בהן לבחינת פתרונות יצירתיים.

מסגרת ההערכה החלופית בלימודי התאטרון המתבססת על עקרון השילוב בין למידה תאורטית להתנסות מעשית, מזמנת את האפשרות לשכלול ופיתוח מיומנויות המאה ה-21.

בעלון זה אנו מבקשים לבחון היבטים תיאורטיים ומעשיים של ההערכה החלופית ומביאים מספר דוגמאות והצעות מהשטח. הוספנו מדור חדש "פאזה!" - הפוגה לרגע, שמאפשרת לשלב שיח רגשי ומיומנויות חברתיות בלמידה ובחזרות. אנו מזמינים אתכם לשותף אותנו בתוצרי ההערכה החלופית והיוזמות המיוחדות שלכם.

אנו מקווים שהתפיסה העומדת מאחורי ההנחיה להערכת תלמידים במסגרת הערכה חלופית תפתח את המיומנויות הנדרשות באופן המיטבי ותזמן חווית למידה חיובית ומעמיקה. צוות הפיקוח על הוראת התאטרון ישמח לקבל תיעוד של יוזמות ופרויקטים שקיימתם ותקיימו במהלך השנה על מנת להרחיב את מאגר היוזמות כמו גם להציג את העשייה העשירה שלכם במערכת החינוך.

בברכת שנה ברוכה ביוזמות מרתקות,
אפי וישניצקי לוי מפמ"ר תאטרון

המלך נוטה למות. בית ספר "היובל" הרצליה. ההצגה, זוכת פרס, בקטגוריית הבימוי בתחרות עבודות מצטיינות, השתתפה בפרויקט "נוער יוצר לעכו" בפסטיבל עכו 2019 [על ההצגה והיוצרים לחצו כאן](#).

השתלמויות

השתלמות שנתית - גישות משחק. 5 ימי עיון שמתקיימים במהלך השנה ומאפשרים קבלת גמול 30 שעות. [קישור להרשמה](#)

כלי ניהול לרכז המקצוע. השילוב בין תפיסת תפקיד רכז המקצוע כמנהיג פדגוגי מוביל צוות, לבין מתן כלים ניהוליים שמסייעים לרכז לעמוד באופן מיטבי באחריות זו. יושם דגש רב על שיתוף קבוצתי ולמידת עמיתים, מתוך כבוד והערכה לניסיון הרב שהמשתתפים מביאים איתם. תאריך פתיחה [קישור להרשמה](#) 17/11/19

השתלמות בנושא דרמטורגיה היכרות עם נושא הדרמטורגיה כנושא מרכזי ביצירת תאטרון, היכרות עם סוגי דרמטורגיה שונים, התבוננות בדרמטורגיה בהיבט הפדגוגי, בניית שפה משותפת בהנחיית התלמידים. מוכר לגמול 30 שעות. תאריך פתיחה [קישור להרשמה](#) 6/11/19.

תכנון ויישום יחידות הוראה בתאטרון למורי יסודי וחט"ב. יצירת תכניות עבודה מתפתחים בהיבט רב שנתי וכתובת יחידות הוראה בתאטרון. מוכר לגמול 30 שעות. תאריך פתיחה [קישור להרשמה](#) 7/11/19.

השתלמות בנושא תאטרון ילדים בארץ למורי יסודי וחט"ב. הכרות מעמיקה עם מחזות והצגות לילדים. מתן כלים להנחיית תלמידים בנושאי פרשנות, ודרמטורגיה, כלים להוראה בינתחומית, הקשרים בין הטקסט הדרמטי לקונטקסט. הרחבת ארגז הכלים בהנחיית תלמידים בתהליך העבודה על הפקות מבוססות מחזה. ההשתלמות תתקיים במהלך פברואר-מרץ 2020. פרטים נוספים בקרוב.

מה חדש?

תכנית "אמנויות סביב לשעון" בבתי-הספר היסודיים ממשיכה זו השנה השנייה. כ-50 בתי ספר תוקצבו בשעות עבור הוראת תאטרון לגילאי א'-ו'.

גם השנה האגף לאמנויות ומפמ"ר התאטרון שמים דגש על התכנית החברתית בחטיבות הביניים. התכנית מציעה יחידות הוראה בנושאים: תאטרון רחוב, תאטרון שורשים ותאטרון מוזיאלי - מאירוע היסטורי לאירוע בימתי. [לחצו כאן לקישור לתכנית באתר](#).

דיוניסיית סתו. יום תאטרון בשיתוף עם תאטרון הבימה יתקיים ב-16 בדצמבר 2019. במהלך היום יציגו התלמידים תוצרים בנושא קומדיה.

אנו מקדמים השנה תכנית מנהיגות והדרכה - מד"צים, בשאיפה לאפשר לתלמידים ליישם את הכישור האמנותי שלהם, ולטפח שכבת מנהיגות והדרכה במסגרות חינוכיות ובשכבות גיל שונות: בפעילות בחוגים, במתנ"סים, בצהרונים, במופעי סל תרבות, בתנועת תרבות ועוד.

אנו מזמינים אתכם להכנס לתיק תכניות לימודים באתר משרד החינוך. תוכלו למצוא שם את תכניות הלימודים בתאטרון, מידע רב, יחידות הוראה, סרטונים וכלי הערכה. [קישור לתיק תכניות לימודים](#)

"פאזלה!" מדור חדש ב"בימה ודעת" - הפוגה לרגע, שמאפשרת לשלב שיח רגשי ומיומנויות חברתיות בלמידה ובחזרות, מאת דלית שמיר-גלמן. והיום ב"פאזלה!" בחירת מחזה להפקה: שילוב ידיים או כיפוף ידיים? [אל תחמיצו!](#)

קהילות

קהילות המורים במחוז חיפה בהנחיית מיקי גיאית וניצן הלבץ ובמרכז בהנחיית נטלי צוקרמן ומיכל פלח, ממשיכות לפעול גם בשנה"ל תש"ף.

נפתחות שתי קהילות חדשות: למורי חט"ע בצפון בהנחיית אושרית רז חנין וענת קרטס, וקהילת מורי יסודי וחט"ב במרכז בהנחיית רותי בן דור וליעד בנימין. [להרשמה לחצו על הקישור](#)

מבררים מושג – הערכה חלופית

הערכה חלופית היא גישה חדשה בתורת המבחנים המתייחסת לאופן הערכה המהווה חלופה להערכה מסורתית המבוססת על מבחנים.

ההערכה החלופית מתבססת על ההנחה כי, בחברה מרובת תרבויות ובכיתה [מרובת אינטליגנציות](#) וסגנונות חשיבה, ישנה שונות רבה בין התלמידים ולכן לא ניתן להעריך שכבה שלמה ואף לא כיתה שלמה באותו אמצעי הערכה.

המבחן המסורתי, המבוסס על שאלות סגורות, בודק שינון וזכרון ולא יכולות כגון ארגון ומיזוג מידע, הסקת מסקנות, חשיבה ביקורתית וכדומה. כמו כן, המבחן המסורתי מעריך את התוצר בלבד בעוד מסגרת ההערכה החלופית ממשבת את תהליך הלמידה עצמו.

הערכה חלופית מציגה ללומד מצבים אותנטיים ורלוונטיים לחייו. בשיטה זו נבדקת מידת יכולתם של התלמידים ליישם את הידע, את המיומנויות ואת ההבנה שרכשו – בתנאים של "העולם האמיתי" שמחוץ לבית הספר.

הערכה חלופית מודדת גם יכולות אקדמיות וקוגניטיביות וגם מאפשרת להעריך היבטים רגשיים, חברתיים ובינאישיים של התלמיד. באמצעי הערכה חלופיים ניתן להעריך התקדמות, יכולת רפלקטיבית וביקורתית, חשיבה מטה-קוגניטיבית ועוד.

הערכה חלופית מתבצעת על ידי גורמים שונים במסגרת החינוכית: המורה, התלמיד, עמיתים, מומחים חיצוניים. התלמיד הוא שותף פעיל בתהליך ההערכה, הוא מכיר את הקריטריונים להערכה ומקיים דיאלוג עם המורה לגבי ההיבטים השונים שבהערכה.

אפשרויות הערכה חלופית הן רבות ומגוונות: כתיבת עבודת חקר; מטלות ביצוע; תלקיט עבודות – פורטפוליו; הכנת משחק, מצגת, כתיבת יומן, עיתון, צילום סרטון ועוד.

אינטליגנציות מרובות

בראשית המאה ה-20, המושג אינטליגנציה הפך לבר מדידה (IQ), במטרה להגדיר את יכולתם של ילדים להצליח בלימודיהם. כדי לאתר את התלמידים בעלי הסיכויים הגבוהים ביותר להצלחה, איתרה המערכת ילדים בעלי יכולות בתחום הלוגי-מתמטי ובתחום הלשוני.

הווארד גרדנר פיתח את תיאוריית האינטליגנציות המרובות בניסיון להגדיר מהי אינטליגנציה (בשנת 1983). על-פי גרדנר לבני אדם יש אינטליגנציות מרובות, אוטונומיות במידה רבה ובלתי ניתנות למדידה כמותית פשוטה. התיאוריה מבוססת על תובנה פשוטה; אין אנשים אינטליגנטיים באופן כללי, יש אנשים אינטליגנטיים בתחום מסוים. אדם יכול להיות אינטליגנטי מאוד בתחומים מסוימים, ובלתי אינטליגנטי בתחומים אחרים. לכל אדם יש "פרופיל אינטליגנציות" המאפיין אותו.

גרדנר זיהה עד כה שמונה אינטליגנציות מובהקות: לוגית-מתמטית, מוסיקלית, גופנית-תנועתית, לשונית, מרחבית, בין-אישית, תוך-אישית, נטורליסטית. המסר של תיאוריית האינטליגנציות המרובות לאנשי חינוך הוא כי התלמידים שונים זה מזה. כל אחד מהתלמידים אינטליגנטי על פי דרכו, ועל כן כל אחד ראוי לחינוך המותאם לכישוריו ולנטיותיו.

הערכה חלופית מאפשרת לתלמיד להביא לידי ביטוי את מגוון האינטליגנציות שלו בתחומים שונים ומגוונים.

הערכה חלופית בהוראת תאטרון

הערכה חלופית בהוראת תאטרון צריכה לשקף את התהליך הלימודי ולהיות בהלימה לנושאים השונים של היחידות בתוכנית הלימודים.

תחום הדעת תאטרון מאפשר תוצרים רבים ויחודיים כגון: יצירת תכניה, עיצוב פוסטר, עיצוב דגם (מקט) לחלל בימתי, עיצוב סאונד, העלאת סצנות, יצירת קדימון (טריילר), כתיבה (מונולוג, דיאלוג, ראיון, כתבה), הפקת עיתון, בניית תכנית תאורה, עיצוב תלבושת לדמות, כתיבת יומן אישי לדמות (אפשר גם וידאו-בלוג) ואפילו פתיחת דף פייסבוק לדמות (ממממ.... אלו תמונות/טקסטים המלט או נורה או אורי היו מפרסמים? 🤖)

דגשים

א. **מטרות ברורות** - המורה צריך לדעת מה הוא מצפה שהתלמידים ידעו, יבינו ויבצעו כתוצאה מהלמידה ובאיזה אופן/נים יבטאו התלמידים את הידע שרכשו ואת המיומנויות שפיתחו.

להצבת מטרות ברורות יש חשיבות הן למורה והן לתלמידים. המורה מדריך את התלמידים באופן ברור ויעיל יותר תוך הצבת סדרי עדיפויות בתכנית הלימודים והתמקדות בידע חיוני וארוך טווח. יחסם של התלמידים אל הנושא הנלמד מושפע מהבנתם את מטרות הלמידה ואת הציפייה מהם בסוף התהליך. התלמידים עוברים מתפיסה של "מה הבנתי" לתפיסה מקדמת של "אני יודע מה עלי לשפר".

ב. **אותנטיות ורלוונטיות בתוצרי הערכה חלופית** - הערכה חלופית אותנטית דורשת מהתלמידים ליישם את הידע והכישורים שלהם כך שהתוצאה תהיה תוצר ממשי או ביצוע כלשהו והם מכוונים לקהל ידוע. משימות הערכה חלופית מעודדות תלמידים לבטא את ידיעותיהם ומיומנויותיהם באופן שישקף את העולם שמחוץ לבית-הספר.

ג. **הגדרת קריטריונים לביצוע הערכה חלופית** - הערכה חלופית של ביצועי התלמידים צריכה להתבסס על שיפוט ועל קריטריונים ברורים המנחים את התלמידים בעבודתם. את הקריטריונים ניתן להציג בעזרת טבלה או בעזרת רשימת ביצועים, הכוללת גם את האיכויות שהמורה רוצה לראות בתוצרי הביצוע. קריטריונים המופיעים בצורת שאלות הם הנוחים ביותר עבור תלמידים. התלמיד מתרגל לשאול את עצמו את שאלות ההנחיה ומבקר את עבודתו באמצעותן. מורה המשתף את תלמידיו בקריטריונים להערכת הביצוע מסייע לשיפור הביצועים מהערכה להערכה. מומלץ להציג לתלמידים מודל למצוינות בשאיפה לתוצרי ביצוע איכותיים.

ד. **תיעוד וחגיגת ההתקדמות** - תיעוד התהליך בהערכה חלופית מאפשרת לתלמיד לא רק ליישם את החומר הנלמד אלא גם להבין את המיומנויות שרכש ואת התפתחותו. המורה חייב לשקף לתלמיד את התהליך ולחגוג את השיפור ואת השינויים בזכות התהליך.

האסטרטגיות והמיומנויות שניתן לפתח במסגרת ההערכה החלופית:

- ❖ **אסטרטגיות לחשיבה, לניתוח והסקת מסקנות**, אסטרטגיות לחשיבה המסתעפת בין טקסט לקונטקסט (חברתי, היסטורי, אמנותי) בין רכיבים בשפות השונות וסוגי מדיה שונים.
- ❖ **מיומנויות וכישורים בניהול מידע**, חיפוש, עדכון, ומיוג של מידע רלוונטי. שימוש ויישום של מידע, תוך התאמתו לצרכים ספציפיים באופן יצירתי ומושכל. פתרון בעיות, קבלת החלטות והתמודדות עם שאלות פתוחות.
- ❖ **מיומנות לניצול משאב הזמן ועבודה בצוות**, השתתפות פעילה וניהול דיאלוג יצירתי.

שלבי העבודה המומלצים בתכנון תהליך ההוראה והערכה:

1. המורה יגדיר את **מטרת העל והמשנה** של אירוע ההערכה החלופית על פי תכנית הלימודים.
2. המורה ימקד את **נושאי הלימוד** הנובעים ממטרות ההוראה.
3. המורה יציע וילמד **מאמרים וגופי ידע** מתכנית הלימודים התואמים לנושא הנבחר.
4. המורה יבחר **מחזה** התואם ליחידת הלימוד ולנושא הנבחר.
5. המורה יבחר **תוצר** שביצעו תואם למטרות ההוראה ולנושאי ההוראה, משך ביצעו והיקפו הולם את היקף הנושא ומשקלו בתכנית הלימודים וכן את מסגרת הזמן העומדת לרשות המורה ותלמידים.
6. המורה יפרק את המטלה ל**שלבי ביצוע** (2-3) קטנים: משימות ו/או תוצרי ביניים.
7. המורה ינסח **הנחיות** לביצוע כל מטלה ו/או תוצר ביניים.
8. המורה יתכנן **זמני ביצוע והגשה** לכל אחד משלבי הביניים ויצג לתלמידים לוח זמנים ברור לקבלת טיטות ותוצרי ביניים המצופים בכל שלב על ציר הזמן.
9. המורה יכתוב **מחווך** להערכת כל אחת מהמשימות ו/או תוצרי הביניים.
10. המורה/העמיתים יתנו **הערכה מעצבת** עד לתוצר הסופי.

בימה ודעת – הגיליון המקוון של הפיקוח על הוראת התאטרון

זאת הבמה שלכם! לכתבות, שאלות שתרצו להעלות, יחידות הוראה והצגת התוצרים שלכם ביסודי, בחטיבות הביניים ובתיכונים.

גיליון מס' 5 יופיע בחודש ינואר 2020

שלחו לנו, תיעוד של התוצרים שלכם, יחידות הוראה שכתבתם, רעיונות למערכי שיעור ואנו נשלב אותם באחד מהגיליונות המקוונים הבאים

את החומרים יש לשלוח אל רותי ruthi.b8@gmail.com

הערכה חלופית מהנעשה בשטח

הנושא: תאטרון ישראלי
המחזה: הוא הלך בשדות
מאת משה שמיר
תיכון: גאון הירדן דרכא,
כיתה י"א
מנחה: אושרית רז
התוצר: עיצוב כרזות- טיזרים

הידעתם??

הצמח **דם-המכבים** האדום
הוא סמל של יום הזיכרון
לחללי מערכות ישראל.
סמל לגבורה והקרבה של הלוחמים.
מדבקה עם תמונת הצמח
מחולקת ביום זה בבתי הספר,
בעצרות הזיכרון ובבתי הקברות
ונענדת על דש הבגד.

מקור השם "דם המכבים"
הוא אגדה לפיה פורח הצמח
בכל מקום בו טיפת דם מדמם
של המכבים נפלה לארץ.

הידעתם??
השם "**צבר**" או "**סברס**",
הוא כינוי גנאי
בפי אנשי העלייה
השנייה והשלישית,
לילידי הארץ המהוספסים
(שלא קיבלו חינוך אירופאי)
מהר מאד הצברים הפכו להיות
מושא להערצה ולתקווה,
דור העתיד
שיבנה את מדינת ישראל!!

**נא להכיר
"שרוליק"**

בשנות ה-50 יצר הקריקטוריסט קראל גרדוש (דוש) את "שרוליק"
הדמות שהפכה למייצגת המדינה ואזרחיה במשך שנים רבות.

שרוליק מתאר בדרך כלל בנער פער עם כובע סמל וסנדלים תלכיים.
הובטו במסגרת חוקי קצרים שרוליק הוא ציור חלופי צנוע, אויב הארץ והאסדות.
חלקו אנוני, אשר בעת הצורך נחלל על דברים וניסו להגן על מדינת ישראל
כאשר הוא חמוש בנשק.

שאלה למחשבה:
האם דמות זו משקפת גם היום את הישראלים?

הידעתם??

מקורה של המילה קומוניץ בידיש:
"קום ויץ" - "בואו שבו".
הקומוניץ היה חלק מהווי הפלמ"ח
והוא כלל שירה בציבור,
ציובסים ואכילת "קרטושקס" - תפוחי אדמה
שנאפים במדורה עצמה.

לאחר קום מדינת ישראל הפך הקומוניץ
לפעילות נפוצה בתנועות הנוער.
כיום מקובל לערוך קומוניזם
לציון מאורעות שונים וגם ללא סיבה מיוחדת.

הנושא: טרגדיה יוונית
המחזה: אדיפוס המלך / סופוקלס
תיכון: אורט יד לבוביץ, כיתה י"א
מנחה: זיטה זינגר

התוצר: מקט של מבנה התאטרון היווני

הדגשים: התלמידים קיבלו עבודה עיונית על מבנה וחלקי הטרגדיה, הגיבור הטרגי, המוטיב המרכזי במחזה
ומושגים כמו קתריס, אפילוג, פרולוג וכך
בתהליך הכנת המקטים, נהנו התלמידים למצוא חומרים מגוונים.
היו תלמידים שהתעקשו על חומרים ממוחזרים והיו תלמידים שעבדו ביצירתיות עם חומרים כגון אבן, קרטון, פלסטיק ועוד.
התוצרים הוצגו בתערוכה בספריית בית הספר.

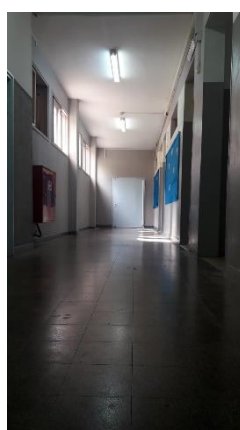
הנושא: תאטרון המאה ו-20, ריאליזם
 המחזה: בית הבובות / הנריק איבסן
 תיכון: בית אקשטיין, גבעתיים, כיתה י"א
 מנחה: מיכל פלח
 התוצר: דימוי על דמותה של נורה ומקט של החלל הבימתי

מחוז: המרכיב בציון	% מהציון
<u>הרעיון/תכנון:</u> התלמיד הגיש את הדגם בזמן התלמיד הביא רעיון יצירתי ודימוי בימתי מראה הבמה נובע מעלילת המחזה	10%
	20%
	10%
<u>הביצוע:</u> שימוש בחומרי גלם מתאימים/יצירתיים/ מגוונים. אסתטיקה	20%
	20%
<u>הצגת הפרויקט:</u> התלמיד יודע להסביר מה הרעיון המרכזי בעיצוב התלמיד יודע להסביר בנוגע לפרטי התפאורה שבחר לשים על הבמה	10%
	10%

מקטים בהשראת בית הבובות

דימוי: כלוב ציפורים

דימוי: מבוי סתום

דימוי: ילדה כלואה

"אהבה ישראלית מקום המדינה עד היום" הערכה חלופית בנושא תאטרון ישראלי ושפת התאטרון

מגמת תאטרון תיכון בגין ראש העין יהודית ג'ינג'ר

אני רוצה לשתף אתכם בפרויקט מרתק של הערכה חלופית שעשיתי, לפני כשנתיים, עם תלמידי כיתה י"א בתיכון בגין. גילוי נאות, כבר איני מלמדת בתיכון זה, אולם תהליך הלמידה ובסופו של דבר התוצר הסבו לי גאווה רבה. הנושא היה תאטרון ישראלי ושפת התאטרון. התוצר היה ערב מונולוגים ודיאלוגים מתוך מחזאות ישראלית.

חלוקת עבודה לתחנות ביניים:

1. בחירת נושא הערב ומחקר (בספרייה בעזרת הספרניות).
2. חיפוש ובחירת טקסטים מתאימים.
3. שיתוף בחומרים שנאספו והסקת מסקנות.
4. עריכת הערב.
5. חקר הדמויות, התקופה, עולמן ומנהגיהן.
6. עבודה משחקית באמצעות אלתור והנחת תשתית לבניית מינסצנות בהנחיית המורה.
7. חזרות מונחות וחזרות עצמאיות של התלמידים.
8. עיצוב חלל באופן מינימליסטי שכלל דלת כניסה לבמה, שתי קוליסות שחורות ושש קוביות. בנוסף, אביזרים ייחודיים לפי דרישת הסצנה.
9. עיצוב מוזיקלי של הערב, בחירת שירים ואפקטים קוליים לכל סצנה.

יש לציין כי התאורה הייתה רק שטיפה בסיסית בגלל תנאי החדר ומערכות החשמל.

לוח זמנים:

מפגשים מודרכים פעמיים בשבוע, כל מפגש 3 שעות. השעות הפרטניות הוקדשו למפגשי ליווי הדרמטורגית והמפיקה. סך הכל הוקדשו לפרויקט 6 חודשים.
מנחים: יהודית ג'ינג'ר, נועה גלאור וליאור מיכאלי רכז המגמה.

הנושא הנבחר "אהבה ישראלית מקום המדינה עד היום":

בפרק התאטרון הישראלי נהוג, לרב, להתרכז בנושאים כמו הקמת המדינה, הגיבור הישראלי, בין שואה לתקומה וכדומה. הפעם התלמידים ביקשו לבחון את נושא האהבה. השאלה הייתה האם אהבה ו/או זוגיות השתנו מאז קום המדינה ועד היום. הנושא עורר אצל כולנו סקרנות רבה ויצאנו למסע מרתק.
התלמידים התבקשו לראיין את הסבים וההורים שלהם כשהשאלה המנחה הייתה כיצד הכירו? התלמידים חזרו ושיתפו בסיפורים. החלטנו לחלק את הערב על פי עשורים ובחרנו בטקסטים מהשנים: 1947, 1960, 1970, 1980, 1990 ומשנות ה-2000.

תגליות ומסקנות בתהליך העבודה:

לאורך תהליך העבודה גילינו מספר דברים מעניינים במיוחד; למדנו שאהבה בארץ ישראל היא לרוב בצל מלחמה. למדנו שמעמד האישה מתכתב עם המסורת היהודית ומנהל מולה מאבק מתמשך. למדנו גם שעד תקופה מסוימת, קיים פער עדתי בכתיבת המחזות והצגת החברה הישראלית בעינים "אשכנזיות". כמורה לתאטרון, גיליתי שאת אותם נושאים שאנו מלמדים במסגרת פרק התאטרון הישראלי ניתן לאגד סביב נושא אליו מתחברים התלמידים בשלב זה של התבגרותם, נושאים כמו – "אהבה" או "זהות".

מבנה הערב:

התלמידים יצרו מהלך דרמטי בערב שהתחיל באדם וחווה ("בראשית" אהרון מגד) ובמתח ביניהם על רקע הדבקות של אדם ועבודתו את אלוהים והזמן שחווה דורשת ממנו להקדיש עבודה. הקונפליקט בין הנאמנות למדינה ובין הזוגיות והמשפחה ("הוא הלך בשדות" משה שמיר) בתקופה של טרם הקמת המדינה. משם עברנו לנושא "מעמד האישה" בדגש על המשפחה המזרחית של שנות ה-50 (מונולוג המורכב מסצנות מתוך סרטים). בשנות ה-60 הבמה הישראלית מתמלאת בנושאים הקשורים לזוגיות מודרנית ופתוחה יותר, המושפעת מאופנות ומנהגים שרווחו באירופה ובאמריקה. את הערב סיימנו עם דיאלוג מתוך המחזה "הסטירה" של רועי רשף מליח. זהו מערכון תמים, לכאורה, המביא סיטואציה המתרחשת על גג במהלך

מסיבת סילבסטר וחושפת את השפעתן של זהויות זרות על התרבות הישראלית ועל טשטוש הגבולות בין מה מותר ומה אסור, מה נכון ומה לא נכון בהקשר לזוגיות.

בין הסצנות שזרנו שירים תקופתיים המאפיינים את התקופות השונות.

יש לציין כי ערב זה קיבל נופח ייחודי וחגיגי במיוחד. חנכנו את חדר התאטרון החדש שרכזו המגמה ליאור מיכאלי, בנה במו ידיו בתמיכת תקציב בית-ספרי. מאז הפך חדר התאטרון לאולם קטן לערבי תאטרון ומופעים אינטימיים.

חשוב לציין!

בהערכה חלופית שהתוצר שלה הוא ערב דיאלוגים ומונולוגים, ההערכה אינה ניתנת על משחק אלא על דפי העמדה, תהליך החקר, פענוח דמות ופרשנות בימתית. על משחקי ובימוי נבחנים בהפקת הבגרות.

למורי החטיבה העליונה

מלאתם את הטופס המקוון המפרט את תכנית ההערכה החלופית?
[לטופס המקוון לחצו כאן](#)

עיצוב פסקול במסגרת הערכה חלופית

שיחה עם יונתן הררי, מנחה ויועץ בתחום המוזיקה במגמת תאטרון בתיכון עמי אסף רותי בן דור

רותי: כשניגשים לעבוד על עיצוב פסקול להצגה, לערב דיאלוגים או אפילו לסצנה אחת מה צריך לעשות?

יונתן: ראשית צריכה להתבצע עבודה דרמטורגית על המחזה/הסצנה, כי זה הבסיס לכל יצירה בימתית. הניתוח הדרמטורגי ישרת אותנו גם בבחירות המוזיקליות ובעיצוב הפסקול.

השלב הראשון, בהמשך לפענוח הדרמטורגי, הוא לעשות ברייקדאון לסצנה (אתייחס לסצנה אחת אולם הדברים תקפים גם לגבי הפקה של מחזה שלם). צריך להתייחס למספר נתונים שישפיעו על הבחירות המוזיקליות:

1. **מקום** – חוץ/פנים, חלל ומרחב (חדר בדירה, אוהל, חוף הים, יער וכו'). לדוגמא: אפיון יער באמצעות מים מפכפכים, אוושת עצים ברוח, ציפורים או לחילופין מרחב אורבני, עם סירנות אמבולנס ברקע, המולת אנשים ומכוניות, מוסיקת רקע בבית קפה וכדומה.

2. **זמן** – שעה, עונה. האם זאת שעת בוקר מוקדמת או שעת לילה (ציוצי ציפורים או צרצורי צרצרים), האם חשוב לנו לדעת את השעה (אורלוגין, פעמוני כנסייה), האם הסצנה מתרחשת בחורף (סאונד של גשם/רעמים).

3. **תקופה** – תקופה היא לא רק זמן אלא גם סגנון. כשעוסקים בתקופה מסוימת צריך להכיר את הסגנון או הסגנונות המוזיקליים המרכזיים לתקופה. לדוגמא התקופה השייקספירית עם מוסיקת הרנסנס ותחילת הברוק. בחירת מוזיקה אחרת היא בעלת אופי פרשני:

לדוגמא: הפקות שונות של "חלום ליל קיץ" שהציגו בשנים האחרונות בגלוב עם פרשנויות שונות הבאות לידי ביטוי גם בבחירות המוזיקליות:

גישה שמרנית עם מוזיקה תקופתית (טריילר) מ-2013 <https://www.youtube.com/watch?v=O7EeES8u6QE>

הפקה מ-2016 בגישה מודרנית - <https://www.youtube.com/watch?v=AexBKAs94BI>

הפקה של ה-Stage company משנת 2010

<https://www.youtube.com/watch?v=58WDPqkteeo&list=RD58WDPqkteeo&index=1>

4. **סגנון המחזה** – ריאליזם, אבסורד, קומדיה, פוסט מודרני וכו'. כמובן שלסגנון של המחזה כמו גם לתפיסה הפרשנית בבחירת הסגנון יש תפקיד מכריע. ושוב, סטיה מהמוזיקה ה"טבעית" לסגנון בהכרח תהיה עוד נדבך של פרשנות.

ר. יש סגנונות שמוזרים עם מלחינים מסוימים וזאת גם כן בחירה עם להתכתב עם המלחין המקורי או לקחת את הסגנון המוזיקלי לכיוון אחר לגמרי.

י. לגמרי. יש לנו צמדים ידועים בתאטרון כמו ברכט וקורט ווייל או מוקדם הרבה יותר מולייר וקומדיות הבלט שחיבר עם המלחין ז'אן-בטיסט לולי. וגם בקולנוע זה מאד מקובל שבמאי עובד עם מוזיקאי קבוע כמו פליני ונינו רוטה או טים ברטון ודני אלפמן.

ר. אחרי שאנחנו מפענחים את הסצנה לפי הברייקדאון שהצעת, מה השלב הבא?

י. עכשיו צריך לעשות הבחנה בין מוזיקה דיאגטית (שנמצאת בתוך העולם הבדיוני) ולמוסיקה א-דיאגטית (חיצונית לעולם הבדיוני). לדוגמא: בבית הבובות לאיבסן, במערכה השנייה נורה מבקשת מהלמר שינגן על הפסנתר את ריקוד הטרנטלה כדי שהיא תוכל לרקוד, או מוסיקה מתוך רדיו הנמצא על הבמה ב"מורדים" של תאטרון הבימה. מוזיקה א-דיאגטית היא חיצונית לעולם הבדיוני ויכולה להצביע על מקום, זמן ותקופה ולזמן מעברים ושינויים בהם, לחזק את האווירה או להיות אירונית להתרחשות הבימתית.

דוגמא מדליקה של מוזיקה דיאגטית שמתכתבת ומשתלבת עם מוזיקה א-דיאגטית, היא בסצנת הפתיחה של הסרט "סיפור של אביר" משנת 2001 עם הית' לדג'ר. בסצנה זו מתקיים דיאלוג בין שיר הרוק של להקת קווין "We will rock you" ובין הסאונד שמשמיע הקהל היושב בארנה וצופה בקרב הרומח. המקצב המוכר מתכתב עם מחיאות הכף וקולות העידוד של

הקהל, ואפילו סולו הגיטרה לקראת סוף הקטע נראה כאילו הוא הסאונד היוצא מהחצוצרות המכריזות על פתיחת הקרב. [לצפיה בפתיח של הסרט.](#)

לאחר שפיצחנו את דרישות הסצנה באמצעות הברייקדאון וההבחנה בין המוזיקה (ובכלל הסאונד) בתוך העולם הבדיוני וזה שמחוץ לו, עוברים לשלב של חיפוש השראות.

ר. זה תלוי, במובן מסויים, בהשכלה המוזיקלית של התלמידים, במה הם שומעים ביומיום, בטעם האישי שלהם, בעולם התרבותי בו הם חיים.

י. זה נכון, אבל כדאי ורצוי להפתח לכיוונים חדשים ושונים מהפסקול המלווה את חיי היומיום שלהם כדי להרחיב את אפשרויות הבחירה. חיפוש ההשראות הוא תהליך מחקרי והוא יוצא מתוך הברייקדאון והעבודה הדרמטורגית. אני למשל נפעם מהפסקול בסרטים של טים ברטון ומהמחשבה הרבה הטמונה במוזיקה של דני אלפמן ובמיוחד בתזמור הנהדר שלו. המוזיקה שלו מהווה לי השראה ומקור ממנו אני מושפע בכתיבה שלי לתאטרון ובכלל (חוץ מזה שכיף לצפות בסרטים האלה 😊). אני משתמש כל הזמן בהשראות ממוזיקה קלאסית, רוק, מוזיקה אלקטרונית וג'אז כמובן, למעשה כל סגנון וכל מוזיקה ואפילו כל סאונד אקראי יכול להיות השראה, לבחירה מוזיקלית בהלחנה ובעיצוב פסקול לתאטרון. תרגיל מעניין עם התלמידים הוא לתת להם משימה ללכת ברחוב, או להיות במקום מסויים ולהקשיב לסאונד סביבם; לכל הקולות, הרחשים, הרעשים וכמובן לרשום את הממצאים.

ר. מה עוד צריכים לקחת בחשבון בעיצוב פסקול?

י. צריך לקבל החלטות לגבי מקור המוזיקה. האם הפסקול הוא מוקלט/ערוך ומושמע באופן חיצוני (דרך רמקולים) או האם הוא יוצא מתוך הבמה, כדוגמת רדיו, גרמופון, סמארטפון. או האם המוזיקה היא חיה ומיוצרת על-ידי השחקנים או נגנים ואם כן באלו כלים הם משתמשים. האם יש שירה? וכמובן אם יש אפקטים קוליים והאם הם מושמעים ממקור חיצוני או שהם מיוצרים בחי על הבמה על-ידי השחקנים או כלים למיניהם. כמו לדוגמה בהפקה של תאטרון גשר "הנפש הטובה מסצ'אן" משנת 2014. לפני הבמה ישבו הנגנים ואנשי האפקטים הקוליים. בנוסף למוזיקה הכלית, שני מוזיקאים ייצרו את האפקטים הקוליים עם מגוון כלים לא שיגורתיים כוסות, גיגית של מים וכו'. (אגב, בקולנוע קוראים לזה "סאונד פולי" (Foley). [לחצו כאן לסרטון נחמד המדגים איך מיצרים סאונד פולי בקולנוע.](#))

בנוסף לכל השיקולים האמנותיים צריך לקחת בחשבון גם את גודל האולם והבמה ואמצעי ההגברה והפקת הסאונד.

ר. דיברת על אפקטים קוליים (sounds effects), תרחיב בנושא.

י. למעשה כל הקריטריונים עליהם דיברנו בהקשר עם בחירות המוזיקה חלים גם על אפקטים קוליים: מקום, זמן, מרחב, סגנון דיאגטיים או א-דיאגטיים, מוקלטים או מתרחשים על הבמה על ידי השחקנים. הנקודה החשובה ביותר היא יצירת שפה מוזיקלית אחידה וקוהרנטית המחוברת, נובעת ומדברת בשפה הבימתית של ההצגה/הסצנה כולה. המוזיקה היא עוד יסוד פרשני; המוזיקה יכולה לחזק את ההתרששות הבימתית, לחזק את האווירה הדרמטית, לכוון ולנווט את רגשות הצופים. המוסיקה היא אחד מה"מניפולטורים" הכי גדולים או במילים אחרות היא מסייעת לכוון רגשות הצופים.

לדוגמא: ב"רודף העפיפונים" של תאטרון גשר המוסיקה משרתת את הצגה בכך שהיא מסמנת מקום, תקופה וסגנון. מסמנת מעברי זמן, תומכת באווירה ומעצימה מאד את הרגעים הדרמטיים ([לטריילר לחצו כאן](#)). דוגמא למוזיקה בתפקיד אירוני הפועלת כנגד ההתרששות, ניתן לראות בסצנה קרב הכנופיות המוכרת מתוך הסרט "התפוז המכני" של סטנלי קובריק. בסצנה זו שתי הכנופיות מתקוטטות לצלילי אוברטורה של רוסיני. התוצאה היא אפקט אירוני מגחיק. [לצפיה סצנה ביוטיוב לחצו כאן.](#)

ר. האם יש הבדל בין הכנת פסקול לסצנה, בהפקת מחזה שלם או ביצירת פסקול לערב אסופה של דיאלוגים ומונולוגים?

י. באופן עקרוני תהליך החקר, הפרשנות והביצוע דומים. ביצירת פסקול להפקה (כמו בבחינת הברגרות) יש לשים לב לשפה מוזיקלית אחידה. בערב שהוא אסופה, כל דיאלוג או מונולוג מקבל התייחסות פרטנית אבל צריך לתפור את הערב לרצף, להוביל נכון בעזרת המוזיקה מסצנה לסצנה. אם יש לנו סצנה קומית אחרי סצנה דרמטית, המוזיקה יכולה לסייע

בניווט רגשות הצופים, כלומר, להשתהות לרגע ולמצות את האימפקט הדרמטי ואז בהדרגה ל"הקליל" את המוזיקה וליצור את האווירה הנכונה להתקבלות הסצנה הקומית.

ר. מה לגבי ת'כלס, איך מכינים את הפסקול? זה אחד השלבים היותר מסובכים. יש לך טיפים?

י. לא צריך להיות מוסיקאי כדי לעצב ולערוך פסקול. החבר'ה כיום מתעסקים המון במדיה דיגיטלית, מצלמים, מקליטים, עורכים. זה יותר ויותר נגיש ויומיומי. יש גם תוכנות לעריכה מוזיקלית קלות וידידותיות כמו: [Audacity](#) ותוכנה נוספת שהיא אולי מעט יותר מורכבת אבל גם כן ידידותית מאד בשם [Abelton](#) וכן יש את התוכנה של חברת אפל (Apple) [ג'ארז'בנד](#) [Garageband](#).

חוץ מזה אפשר למצוא פתרונות יצירתיים מדליקים, לבדוק אם יש בקאסט נגנים (כל העולם מנגן בגיטרה), לחשוב על מקורות סאונד מקוריים, להקשיב הרבה ולראות שכמעט כל דבר שאנחנו עושים יוצר סאונד שאפשר לרתום לצורך ההפקה.

ר. תודה רבה יונתן, אני בטוחה שהדברים שאמרת כאן יהיו שימושיים מאד עבור התלמידים גם ליוזמות בהערכה חלופית וגם לבגרות בהפקה. אז לסיכום בוא נעבור שוב על השלבים:

י. אין בעד, בשמחה, תמיד. הנה השלבים שאני מציע ואפשר כמובן לעבוד על כמה מהשלבים במקביל:

1. מחקר דרמטורגי של המחזה/סצנה.
2. ברייקדאון מקום, זמן, תקופה וסגנון
3. פענוח הסצנה ואבחנה בין מוזיקה דיאגטית וא-דיאגטית
4. איסוף מקורות השראה
5. מימוש הפסקול וקבלת החלטות בהתאם לפרשנות הבימתית
6. הקלטות ועריכה מוזיקלית
7. ולא לשכוח ליצור רשימת קיואים מסודרת ואיך המוזיקה נכנסת ואיך היא יוצאת (פייד אין ואאוט, קאט, פייד מהיר וכו')

בגיליון בימה ודעת מס' 2 – מרץ 2019
ניתן למצוא יחידת הוראה בנושא קומדיה דל'ארטה
שכתבה שרון גומבוש במסגרת השתלמות בנושא הערכה חלופית
[לקריאה לחצו כאן](#)

הישג לזוכים בפרסים בתחרות עבודות מצטיינות בתאטרון הופעה מכובדת בפרויקט "נוער יוצר לעכו" בפסטיבל עכו 2019

שתיים מתוך ההפקות המעולות שזכו בפרסים בתחרות עבודות מצטיינות ב"אלמא", הופיעו בפסטיבל עכו האחרון במסגרת "נוער יוצר לעכו"; "המלך נוטה למות" בבימויה של עלמה דלאל, תלמידת המגמה לתאטרון בבית הספר "היובל" בהרצליה ובהנחייתם של מורי המגמה יוסף שמן רובין ואורלי שפירי. "מנדרגולה" בבימויה של שיר בויטום, תלמידת המגמה לתאטרון בבית הספר לאמנויות באשקלון ובהנחייתן של מורות המגמה ברכה ארנן ומיכל גפנר.

[על הסיקור במגזין התאטרון באינטרנט מרתה יודעת לחצו כאן](#)

כותבת ברכה ארנן בעקבות זכיית ההפקה "מנדרגולה" במקום ראשון בכנס המגמות: "זכייה זו הסבה גאווה גדולה הן למגמה, הן לתלמידים והן לאגף החינוך בעיריית אשקלון. הם אפילו הוציאו שלטי חוצות ברחבי העיר שבישרו על הזכייה, וכן פרסומים במקומונים השונים. גולת הכותרת כמובן הייתה ההשתתפות בפסטיבל עכו, התלמידים הרגישו שהם ממש על בימת המקצוענים. זו הייתה חוויה אדירה לכל הנוגעים בדבר, ואין לי ספק שהותירה זכרונות משמעותיים עבור הבוגרים שלנו שלאט לאט מתחילים להתייחס לצבא. תודה על ההזדמנות שניתנה לנו, תודה על שבחרתם בנו להשתתף בכנס."

תחרות עבודות מצטיינות בתאטרון
תש"ך
יש למה לחכות!!!
פרטים בהמשך השנה

פאזזה!

בחירת מחזה להפקה: שילוב ידיים או כיפוף ידיים? דלית שמיר-גלמן

ההערכה החלופית מתבצעת לרוב בקבוצה. הנה מספר הצעות שיכולות לסייע לכם להתמודד עם אתגרי העבודה הקבוצתית, על ידי שילוב של כישורי חיים בהוראת התאטרון. להצעות קראתי "פאזות" - הפוגה לרגע, שמאפשרת לשלב שיח רגשי ומיומנויות חברתיות בלמידה ובחזרות.

הסיטואציה:

שלב בחירת המחזה להפקה. קבוצת ההפקה צריכה לבחור כיוון או סגנון, או בין מספר מחזות אפשריים. ויכוחים על הנושא, המחזה, הפרשנות, השאלה הפוריה, האפקט הרצוי.

המטרה:

לראות את הפרשנות לטקסט ככר לדיאלוג פורה ואת מגוון הדעות כיתרון. ליצור שיח קבוצתי מאפשר ופתוח במקום עימות של "או/או".

האתגר:

כל צד אומר ש"הוא לא מוכן להתפשר", השיח תוקפני ולעומתי.

זה עניין של כישורי חיים:

כישורי החיים שכדאי להתייחס אליהם הם:

- ❖ **זיהוי ושיום העמדות והמחשבות שלי** - מה הכי חשוב לי בבחירת המחזה? (לעסוק בנושא או בשאלה פוריה שמעניינים אותי? במחזה מסוים? להציג פרשנות ספציפית או עולם/דימוי בימתי שראיתי לנגד עיני? אולי להתפתח כשחקן/ית או יוצר/ת?)
- ❖ בניית תקשורת בין אישית שיש בה **הקשבה, כבוד, שיתוף במחשבות**
- ❖ פיתוח חשיבה חיובית: **לראות את מגוון הדעות כהזדמנות ולא כקושי**

הצעה לפעילות:

הפעילות מתחילה בקבוצות ההפקה ומסתיימת במליאה. היא כוללת את **הגדרת העמדות** או **המניעים** של התלמידים, ולאחר מכן **החלת העמדות הללו על טקסט**

- ❖ דיון בקבוצה: כל שחקן צריך לציין ולהסביר **מניע** אחד שמוביל אותו בבחירת המחזה/נושא/שאלה/סגנון. אין שיפוטיות - כל אחד יכול לומר מה שהוא מרגיש. (לדוגמה: "רוצה קומדיה - להצחיק", "לעסוק בנושא של פרידה", "בקונפליקט בין רגש להגיון").
- ❖ כל הקבוצות מקבלות טקסט קצר זהה: סיפור קצרצר, ידיעה אקראית מעיתון, פרק בתנ"ך וכדומה (דוגמה בהמשך).
- ❖ ההוראה לקבוצות: הציגו סצנה שמבוססת על הטקסט, ותנו בה ביטוי לבחירות של כל חברי הקבוצה: נושאים ומהלכים דרמטיים, פרשנות, סגנון, עולם בימתי... כל אחד מחברי הקבוצה ימצא דרך **לשלב** את הבחירה שלו בתוך הסצנה: **נותנים מקום לכולם**. זה יכול להיות ב"רגע" מסוים: רגע קומי, ביטוי תנועתי של פרידה וכו'.
- ❖ מציגים את הסצנות בפני הכיתה. הצופים מתייחסים לבחירות שנעשו - הנושאות, הדרמטיות, שפת הבמה. האם הבחירות של כל שחקני הקבוצה זוהו על ידי הקהל?

דיון:

במליאה, כדאי לשוחח הן על תהליך היצירה בקבוצה והן על תגובות הקהל. **אצל הקהל** עלו מגוון תגובות וההתרשמויות מכל סצנה, שהתקיימו **זו לצד זו**. **אצל השחקנים** נדרשה יצירתיות וסינתזה בין רעיונות ודעות, **והקול של כל אחד נשמע**. חשוב לשקף: ההתנסות הזו מראה שניתן לשלב נושאים, רעיונות ופרשנויות שונים בהפקה, או סביב השאלה הפוריה. **זו שאלה של התמודדות יצירתית וגמישות מחשבתית**. **מכאן שהשיח סביב בחירת המחזה, ובהמשך כל תהליך היצירה, יכול להיות דיאלוג מאפשר ולא מלחמה שדורשת הכרעה**. הדבר **שחשוב לי לומר או לבצע** יכול להשתלב בהפקה: כרגע בימתי, כפיתוח של סצנה מסוימת, כבחירה לבחון נושא מסוים במסגרת המחזה שנבחר, וכו'.

מה הושג בתחום התאטרון?

הפיכת טקסט לא דרמטי לסצנה - פיצוח מהלך דרמטי ובחירות בימתיות מציאת ביטוי בימתי לרעיון או כוונה מופשטים (ליצור עולם בימתי /להצחיק/לעסוק בשאלה...)

מה הושג בתחום כישורי החיים?

- ❖ התבוננות פנימית – **מה** הכי חשוב לי? **למה** זה חשוב לי?
- ❖ שיח רגשי של שיתוף ברגשות ובמחשבות, המאפשר קשב ואמפטיה.
- ❖ אימון בתקשורת בונה ולא לעומתית.
- ❖ ראיית נקודת המבט והרצון של האחר כנכס ולא כנטל, כגורמים שיכולים לאתגר את המבע היצירתי ולהעשיר את ההפקה.

רעיון לסיפור מהמיתולוגיה היוונית - סיפורם של אורפיאוס ואורידיקה

בנו של האל אפולו, אורפיאוס, היה נגן מעולה בנבל. כל החיות, העצים והסלעים אהבו את נגינתו. יום אחד מתה אורידיקה, אהובתו של אורפיאוס, מהכשת נחש. אורפיאוס היה נחוש להחזירה לחיים. הוא ירד אל השאול, ממלכת המתים, וניגן להאדס - אל השאול, בניסיון לשכנעו לשחרר את אורידיקה ולהחזירה לארץ החיים. נגינתו של אורפיאוס הייתה מופלאה והאדס הנרגש הסכים לשחרר את אורידיקה, אך השביע את אורפיאוס שלא יביט בה עד שייצאו מהשאול. אורפיאוס התחיל לצאת מהשאול, אך עוד לפני שהגיע אל אור היום התפתה ופנה לאחור כדי לראות אם אורידיקה מאחוריו. באותו רגע אורידיקה נעלמה, לתמיד.

[לסרטון המשלב מצגת, דוגמאות והדגמות של עבודה בקבוצה בתאטרון פיזי, תנועה וקונטקט](#)

רעיונות ותגובות? שלחו במייל dalitsg@gmail.com

רוצים לשתף אותנו בחוויות? מערכי שיעור מעניינים? במאמר שכתבתם?
כתבו לנו ואנו נשמח לפרסם ב"בימה ודעת".
שלחו אלינו לכתובת ruthi.b8@gmail.com

לגיליונות קודמים של "בימה ודעת"

גיליון מס' 3 – יוני 2019

גיליון מס' 2 – מרץ 2019

גיליון מס' 1 – דצמבר 2018

קישורים לארכיונים מומלצים

להלן קישורים לארכיונים בהם ניתן למצוא מחזות, מידע על הצגות, תמונות, פרטי הפקה ועוד:

[ארכיון התיאטרון הקאמרי ע"ש גרשון פלוטקין וספריית המחזות ע"ש זאב רייכל](#)

[ארכיון מקוון של תאטרון הבימה](#)

[מאגר ארכיוני תאטרון ספריית יונס וסוראיה נזריאן, אוניברסיטת חיפה \(כולל ארכיון תאטרון חיפה, הקאמרי, פסטיבל עכו ועוד\)](#)

[ארכיון תאטרון באר-שבע](#)

[ארכיון תאטרון החאן ע"ש יוסי פישר](#)

[ארכיון התאטרון הישראלי החוג לתאטרון אוניברסיטת תל-אביב](#)

[המרכז לתיעוד אמנויות הבמה אוניברסיטת תל-אביב](#)

[ארכיון הפקות התאטרון של החוג לתאטרון אוניברסיטת תל-אביב](#)

[ארכיון תאטרון אורנה פורת לילדים ולנוער](#)

[אתר מחזאי ישראל](#)

[כל כתבי חנוך לוין](#)

[שייקספיר ושות' - אתר מחזות מאת שייקספיר בתרגום דורי פרנס](#)